

Sygn. akt I PZ 5/14

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. W.
przeciwko Domowi Pomocy Społecznej w R.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 maja 2014 r.,
zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 7 stycznia 2014 r.

**uchyla zaskarżone postanowienie w części odrzucającej
skargę kasacyjną (pkt 2) i w tym zakresie przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
zażaleniowego - Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 7 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w P. odrzucił zażalenie E. W. na postanowienie tego Sądu z dnia 19 listopada 2013 r. oddalające wniosek o zwolnienie powódki od uiszczenia opłaty podstawowej od skargi kasacyjnej (pkt 1) oraz odrzucił skargę kasacyjną wobec jej nieopłacenia (pkt 2).

Sąd Okręgowy wskazał, że powódka, reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wniosła skargę kasacyjną wraz z wnioskiem o zwolnienie od opłaty podstawowej od skargi. Z dołączonego przez powódkę oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wynika, że uzyskuje ona miesięczny dochód w kwocie 823,60 zł brutto, a jej miesięczne wydatki wynoszą łącznie 583,93 zł. Postanowieniem z dnia 19 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek o zwolnienie powódki od obowiązku uiszczenia opłaty podstawowej od skargi kasacyjnej. Postanowienie to zostało doręczone pełnomocnikowi powódki w dniu 11 grudnia 2013 r. wraz z wezwaniem do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w kwocie 30 zł w terminie 7 dni, pod rygorem jej odrzucenia. W dniu 17 grudnia 2013 r. powódka złożyła zażalenie na powyższe postanowienie, nie opłacając skargi.

Sąd Okręgowy wskazał, że zażalenie powódki jest niedopuszczalne, gdyż zaskarżone nim postanowienie nie należy do katalogu zawartego w art. 394¹ k.p.c., co powoduje, że jego wniesienie nie mogło spowodować zawieszenia lub wydłużenia terminu do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, który upłynął z dniem 19 grudnia 2013 r. W konsekwencji skarga kasacyjna, jako dotknięta brakiem fiskalnym, podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie powódka zaskarżyła je w części odrzucającej skargę kasacyjną, zarzucając brak konsekwencji sądów przy rozpoznawaniu sprawy z wniosku złożonego w trybie art. 102 ust. 1 w związku z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.). Skarżąca wniosła - w trybie art. 380 w związku z art. 398²¹ k.p.c. - o kontrolę postanowienia Sądu drugiej instancji z dnia 19 listopada 2013 r. oddalającego jej wniosek o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty podstawowej od skargi kasacyjnej oraz o uchylenie zaskarżonego postanowienia z dnia 7 stycznia 2014 r. w zaskarżonej części.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym ustanowiono dla powódki pełnomocnika z urzędu, a następnie Sąd pierwszej instancji zwolnił ją od ponoszenia kosztów sądowych od apelacji. Od tego czasu sytuacja finansowa powódki nie uległa zmianie, a wręcz

pogorszyła się. Powołując się na postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2005 r., III CZ 77/05 oraz z dnia 6 maja 2011 r., II CZ 12/11, skarżąca wskazała na brak uzasadnienia oddalenia jej wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest usprawiedliwione.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że katalog zaskarżalnych do Sądu Najwyższego postanowień jest zamknięty i nie obejmuje postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych. Nie oznacza to jednak, że niezaskarżalne postanowienie sądu drugiej instancji, odmawiające zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, uchyla się spod jakiegokolwiek kontroli Sądu Najwyższego. Jeśli skutkiem odmowy zwolnienia od opłaty jest nieopłacenie skargi kasacyjnej, a to doprowadziło do jej odrzucenia, to wówczas Sąd Najwyższy, rozpatrując zażalenie na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną, rozstrzyga - na wniosek strony na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. - również o postanowieniu sądu drugiej instancji o odmowie przyznania zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej (por. postanowienie z dnia 16 lipca 2008 r., II CZ 40/08, LEX nr 786449 i powołane tam wcześniej orzecznictwo oraz postanowienia z dnia 6 maja 2011 r., II CZ 12/11, LEX nr 847127 i z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZ 28/13).

W zażaleniu skierowanym przeciwko odrzuceniu skargi kasacyjnej taki wniosek został przez skarżącą sformułowany.

Trafnie skarżąca podnosi, że nieznane są motywy postanowienia z dnia 19 listopada 2013 r. o odmowie zwolnienia jej od opłaty od skargi kasacyjnej. Zaskarżone postanowienie zawiera bowiem jedynie argumentację odnoszącą się do odrzucenia skargi kasacyjnej z uwagi na jej nieopłacenie. Uniemożliwia to skontrolowanie prawidłowości stanowiska Sądu Okręgowego, gdyż nie wiadomo, czy przesłanką odmowy dalszego zwolnienia skarżącej od kosztów sądowych było powzięcie przez ten Sąd wiedzy o poprawie jej sytuacji majątkowej, czy o posiadaniu przez nią majątku wystarczającego do wniesienia należnej opłaty, czy

też inne względy. Tymczasem za utrwalone w judykaturze Sądu Najwyższego należy uznać stanowisko, że jeżeli ten sam podmiot był już wcześniej zwalniany od kosztów sądowych w związku z jego sytuacją majątkową, to bez wykazania zmiany tej sytuacji nie jest zasadna odmowa dalszego zwolnienia od kosztów. Sąd powinien zatem wykazać, że w zmienionej sytuacji majątkowej strony wnoszącej o zwolnienie od kosztów, jest ona w stanie koszty te ponieść (por. powołane przez skarżącą postanowienia z dnia 14 października 2005 r., III CZ 77/05, LEX nr 187054 oraz z dnia 6 maja 2011 r., II CZ 12/11, LEX nr 847127). Ponieważ wydane przez sąd drugiej instancji postanowienie rozstrzygające wniosek o zwolnieniu od kosztów sądowych nie podlega odrębnemu zaskarżeniu i nie jest uzasadniane, może natomiast być przedmiotem kontroli na etapie badania zasadności postanowienia o odrzuceniu nieopłaconej skargi kasacyjnej, konieczne jest przedstawienie motywów odmowy zwolnienia od kosztów w uzasadnieniu postanowienia o odrzuceniu skargi z powodu jej nieopłacenia. Niezamieszczenie informacji wyjaśniającej przesłanki oceny, że strona jest w stanie uiścić opłatę od skargi kasacyjnej uniemożliwia kontrolę zasadności tego stanowiska (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 127/12, LEX nr 1341729).

Z tych przyczyn zaskarżone postanowienie należało uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.